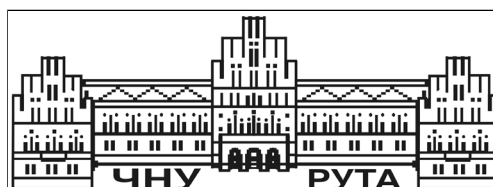

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Географічний факультет
Кафедра географії України та регіоналістики
Чернівецький відділ Українського географічного товариства

«ГЕОГРАФІЯ, КАРТОГРАФІЯ, ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА: ІСТОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА»

*Матеріали міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 150-річчю заснування Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича та 35-річчю створення кафедри
Географії України та регіоналістики
(м. Чернівці, 31 жовтня - 2 листопада 2025 р.)*

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2025

УДК 91+528.9+37.016:91](082)

Редакційна колегія: Джаман В.О., Джаман Я.В., Заблотовська Н.В., Заячук М.Д., Костащук В.І., Костащук І.І., Костенюк Л.В., Паланичко О.В., Пасічник М.Д., Ющенко Ю.С.

Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 150-річчю заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та 35-річчю створення кафедри Географії України та регіоналістики (м. Чернівці, 31 жовтня 2 листопада 2025 р.) – Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 568 с.

ISBN 978-617-8703-32-5

У збірнику представлено матеріали міжнародної науково-практичної конференції **«Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика»** присвяченої 150-річчю заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та 35-річчю створення кафедри Географії України та регіоналістики, де розкрито результати досліджень науковців з вивчення актуальних питань сучасної географічної науки задля розвитку та відбудови Української держави.

Тексти представлено у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст доповідей, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен, дат та інших відомостей.

УДК: 502+316.3 (477)(08)

ISBN 978-617-8703-32-5

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2025
© Колектив авторів, 2025

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ. ПОСТАТІ ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ

БІЛОКРИНИЦЬКИЙ Сергій ПОСТАТІ ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ (проф.Харченко А.С.).....	12
ВІСРУ Іван ЕТНОКОНФЕСІЙНА ТА ЛІНГВІСТИЧНА СТРУКТУРА НАСЕЛЕННЯ БУКОВИНИ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД (1918–1940)	14
ГРИЦКУ Вероніка, ПРИСАКАР Віталій, КОВБІНЬКА Галина ЖИТТЄВИЙ ТА НАУКОВИЙ ШЛЯХ ПРОФЕСОРА ВАСИЛЯ МИКОЛАЙОВИЧА ГУЦУЛЯКА - ВИДАТНОГО УКРАЇНСЬКОГО ГЕОГРАФА І ПЕДАГОГА.....	23
ДЖАМАН Василь, ДЖАМАН Ярослав НАУКОВА ШКОЛА ПРОФЕСОРА ЯРОСЛАВА ЖУПАНСЬКОГО	26
ІЛЬКІВ Микола ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ АВСТРІЙСЬКИХ МАП БУКОВИНИ XVIII СТ. В АРХЕОЛОГІЧНИХ СТУДІЯХ	29
ПАВАЛАКІ Міню ЕВОЛЮЦІЯ РЕФОРМИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА БУКОВИНИ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	34
ПЛАТОНОВ Олександр ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ БУКОВИНИ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	39
РІДУШ Богдан, КОСТЮК Уляна НАУКОВИЙ ВНЕСОК ФІЗИКО-ГЕОГРАФА ВАСИЛЯ ІВАНОВИЧА ЛЕВИЦЬКОГО	42
СТАФІЙЧУК Валентин УКРАЇНСЬКІ ДОСЛІДНИКИ АФРИКИ У XVIII – НА ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ	45
СУМАТОХІНА Ірина ІСТОРІЯ ГЕОГРАФІЇ ЯК РЕСУРС ДЛЯ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ІННОВАЦІЙ	47
АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ ЛАНДШАФТОЗНАВСТВО	
АРІОН Оксана, КУПАЧ Тетяна, ОЛІШЕВСЬКА Юлія, ДЕМ'ЯНЕНКО Світлана ЛАНДШАФТНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА СПАДЩИНА м.ВИЛКОВЕ.....	50
АТАМАНЮК Ярослава, КРАВЗ Дмитро БІОГЕОГРАФІЧНА СТРУКТУРА ПРИДНІСТЕРСЬКИХ ЛАНДШАФТІВ: РІЗНОМАНІТТЯ, ЗАКОНОМІРНОСТІ, СУЧАСНІ ЗМІНИ.....	55
БУКАТКА Валерія, ДОРОШКЕВИЧ Сергій МОЖЛИВОСТІ ПАЛЕОМІКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПАЛЕОГЕОГРАФІЧНИХ РЕКОНТРУКЦІЯХ (ЗА ДАНИМИ АНАЛІЗУ СУЧАСНОЇ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ)	58
ДЕНИСИК Григорій, КАНСЬКИЙ Володимир, СИТНИК Олексій ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВИХ ЛАНДШАФТОЗНАВЧИХ ШКІЛ	62
КІЛІНСЬКА Клавдія СУЧАСНІ ПАРАДИГМИ СОЦІАЛЬНОГО ЛАНДШАФТУ: ВИДОВА СТРУКТУРА ТА РІЗНОМАНІТНІСТЬ	64
КУШНІР Анатолій, ЛЕЙБЕРЮК Олександр, ШВАЙКО Володимир, МАРУЩИНЕЦЬ Андрій, САЧКО Анастасія, ХАРИТОНОВА Ірина, КАРАВАН Володимир АНАЛІЗ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ АГРАРНОЇ СФЕРИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД КИЇВСЬКОГО ПРИДНІПРОВ'Я, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВІД РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ (ПОПЕРЕДНІ РЕЗУЛЬТАТИ)	68

ГУДЗЕЛЯК Ірина НАПРЯМИ АДАПТАЦІЇ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА ДО ЗМІН У ВІКОВОМУ СКЛАДІ НАСЕЛЕННЯ	186
ГУКАЛОВА Ірина ЗБЕРЕЖЕННЯ СІЛЬСЬКИХ СПІЛЬНОТ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	190
ГУСЄВА Наталія МОДЕЛІ ПОВЕРНЕННЯ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ: ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ.....	194
ДЖАМАН Василь, ЧЕРНЮХ Андрій ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ АГЛОМЕРАЦІЇ: АНАЛІЗ СТРУКТУРИ, ДЕМОГРАФІЇ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ПРОФІЛІВ	200
ДОВГАНЬ Наталія КЛЮЧОВІ ГЕОПОЛІТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ У ТРАКТУВАННІ ФЕНОМЕНУ СЛАБКИХ ДЕРЖАВ (НА ПРИКЛАДІ КРАЇН БАЛКАНСЬКОГО РЕГІОНУ)	204
ДРОНОВА Олена ПІСЛЯ ПОСТМОДЕРНІЗМУ: ДЕЯКІ РОЗДУМИ ПРО МЕТАМОДЕРНІ ГЕОУРБАНІСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ АНТРОПОЦЕНУ	209
ЗАБЛОТОВСЬКА Наталія, ДАНІЛОВА Ольга, ОГОНЮК Назар РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	215
ЗАБЛОТОВСЬКИЙ Віталій ВПЛИВ ВІЙНИ НА РОЗВИТОК ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ МЕРЕЖ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	219
ЗАПОТОЦЬКИЙ Сергій, ПАСЬКО Володимир, ЗАПОТОЦЬКА Вікторія, ЛЕВИЦЬКА Ольга ГЕОГРАФІЯ ВТРАТ І ВІДНОВЛЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ.....	221
ЗАХАРОВ Олексій, МАЛЬЧИКОВА Дар'я ОСВІТА В ПРОСТОРОВОМУ ВИМІРІ: СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПІДХОДИ АНАЛІЗУ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ.....	226
ЗАХАРЧУК Іван ПЕРЦЕПЦІЙНА ГЕОГРАФІЯ ЯК НАПРЯМ СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ.....	229
ІВАНОВ Євген, БІЛАНЮК Володимир, КРУГЛОВ Іван ВИДОБУВАННЯ СІРКИ У ПЕРЕДКАРПАТТІ: СТАН, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ	234
КІСІЛЬ Роман, ГЕЛКА Олег ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ІМІДЖУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	239
КОЛОСІВСЬКИЙ Назарій КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА ІНФРАСТРУКТУРА ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ: ДИНАМІКА ТА СУЧАСНИЙ СТАН	242
КОЛОТИЛО Костянтин СУЧАСНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТОРГІВЕЛЬНОЇ ЛОГІСТИКИ (СУСПІЛЬНО- ГЕОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ)	246
КОНДУРЯН Владислав ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ В СИСТЕМІ РОЗСЕЛЕННЯ КАРПАТСЬКИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ ВНАСЛІДОК РЕФОРМИ АТУ.....	249
КОРНУС Олеся, КОРНУС Анатолій «ПРОСТОРОВІ Й ДЕМОГРАФІЧНІ ВІДМІННОСТІ ПОШИРЕНOSTІ ЗЛОЯКІСНИХ НОВОУТВОРЕНЬ В УКРАЇНІ	252
КРАМАРЕНКО Олександр СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОФІЛЬ ЯК РЕСУРС БРЕНДИНГУ МІСТ	256

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ АГЛОМЕРАЦІЇ: АНАЛІЗ СТРУКТУРИ, ДЕМОГРАФІЇ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ПРОФІЛІВ

Андрій ЧЕРНІУХ

аспірант кафедри географії України та регіоналістики;

Василь ДЖАМАН

доктор географічних наук, професор кафедри географії України та
регіоналістики

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,

м. Чернівці, Україна

cherniukh.andrii@chnu.edu.ua

v.dzhaman@chnu.edu.ua

Анотація. В роботі виділено адміністративні межі Західноукраїнського регіону та виокремлено найбільші агломерації, що сформувались навколо обласних центрів. Наведено ключові характеристики цих утворень, демографічні показники. Проаналізовано дані про економічний профіль агломерацій. Узагальнено спільні риси та виділено особливості кожної агломерації.

Ключові слова: урбанізація, агломерація, системи поселень, Західноукраїнський регіон, урбанізаційні процеси

A. Cherniukh, V. Dzhaman. Western Ukrainian agglomerations: analysis of structure, demography, and economic profiles.

Summary. The administrative boundaries of the Western Ukrainian region are clearly defined in the article. The largest agglomerations that have formed around regional centres are identified. The main characteristics of these formations and demographic indicators are presented. Data on the economic profile of agglomerations are analysed. Common features are summarised and the distinctive features of each agglomeration are highlighted.

Keywords: urbanisation, agglomeration, settlement systems, Western Ukrainian region, urbanisation processes

На сучасному етапі розвитку людства помітно посилюються процеси урбанізації, що проявляється у формуванні навколо великих міст комплексних систем поселень, які поступово інтегрують нові райони у свою економічну та культурну сферу. Нині агломерації забезпечують житлом і робочими місцями понад 50% населення планети, там створюється понад 80% світового ВВП, і цей процес у майбутньому тільки посилюватиметься [3].

Тренд до зростання ролі міських агломерацій притаманний і Західноукраїнському регіону, який територіально охоплює Волинську, Рівненську, Львівську, Тернопільську, Івано-Франківську, Чернівецьку та Закарпатську адміністративні області. Сьогодні вони перебувають у стані динамічної структурної перебудови, спричиненої тривалими глобальними процесами (урбанізація, ІТ-революція) і несприятливими поточними чинниками, пов'язаними з повномасштабним вторгненням РФ до України. Оскільки захід країни сприймається як найбезпечніший регіон, це призвело до припливу внутрішньопереміщених осіб, які переважно знайшли осідок

тут в обласних центрах і приміських зонах, різко збільшивши чисельність агломерацій та забезпечивши ринок праці висококваліфікованим людським капіталом, що стимулювало переміщення до регіону виробничих потужностей. Війна змістила акценти в географії торгівлі та логістики через неможливість використання морських портів півдня країни, перетворивши прикордонні агломерації на важливі транспортно-логістичні вузли як військового, так і цивільного призначення [5]. Та й міжнародні інституції обирають західні області України для реалізації інвестиційних проєктів, що спрямовані на підтримку та відновлення економіки нашої держави. Якщо до війни зростання агломерацій в Західноукраїнському регіоні було поступовим, то військові дії стали каталізатором урбанізаційних процесів, істотно пришвидшивши їх та подекуди радикально змінивши економічний профіль деяких з них задля економічної стійкості України.

Отже, на нашу думку, доцільно розглянути особливості структури, демографії та економічних профілів найбільших агломерацій Західноукраїнського регіону, визначивши їх спільні та відмінні риси. Тут сформувався 11 агломерацій, більшість з яких утворилась навколо обласних центрів (Луцька, Рівного, Львова, Тернополя, Івано-Франківська, Чернівців, Ужгорода) та прилеглих до них населених пунктів і територіальних громад. Крім основних агломерацій, ще виділяють Калуш-Долинську, Дрогобицьку і Стрийську, які належать до малих із чіткою економічною спеціалізацією.

Найбільшою з-поміж вищезазначених агломерацій Західноукраїнського регіону є **Львівська** (3596,8 км²; 16,5% площі області [1]), утворенню якої сприяли географічне прикордонне положення, сформовані на основі цього економічні зв'язки, багата історико-культурна та архітектурна спадщина, потужний розвиток різних галузей промисловості, наявність транспортних вузлів, освітніх, мистецьких, культурних закладів. Територіально вона охоплює Львів і приміські території в радіусі близько 30 км від зовнішньої межі міста (18 територіальних громад, у складі яких 351 населений пункт). На 2022 рік чисельність населення агломерації становила 1,15 млн. осіб (понад 42% населення області). З початком повномасштабного вторгнення обласний центр та приміські населені пункти стали прихистком для значної кількості ВПО (за даними на 22.10.2024 р. їх чисельність в області становила 207893 особи) [2]. Львівська агломерація має найвищі показники густоти населення (292 особи/км²) в регіоні дослідження, що значно перевищує пересічний по області показник.

Економічний профіль Львівської агломерації вирізняється з-поміж інших у Західноукраїнському регіоні своєю поліфункціональністю з акцентом на сферу послуг, інновації і логістику. Львів є одним із найбільших IT-кластерів в Україні, потужним освітнім і науковим центром із великою кількістю вищих навчальних закладів і дослідницьких інститутів [4]. Історична частина центру агломерації входить до Списку спадщини ЮНЕСКО, що зробило туризм ключовою галуззю економіки. Близькість до кордону з ЄС сприяла перетворенню Львова на транспортний і логістичний хаб. Попри розвиток сучасних галузей економіки, Львів залишається важливим центром машинобудування (виробництво автобусів, комплектуючих), харчової та легкої промисловості.

Рівненська моноцентрична агломерація (площею понад 5300 км²) із центром у м. Рівне сформувалась на перетині транспортних потоків між Балтійським і Чорним морями, між Західною Європою та Азією. Найтісніші зв'язки виникли із м. Здолбунів, до зони впливу входять смт Квасилів та сільські і селищні громади, що прилягають до Рівного. За чисельністю населення Рівненська агломерація істотно поступається Львівській (понад 540 тис. осіб), проте має значну концентрацію населення

Волинського Полісся. Густота населення є вищою від пересічної по області за рахунок концентрації навколо Рівного та Здолбунова, проте не перевищує 110 осіб/км².

Економічна спеціалізація сформувалась на основі розвитку галузей агропромислового комплексу (олійна, цукрова, молочна, м'ясна галузі харчової промисловості), виробництва будівельних матеріалів (цементу), машинобудування та металообробки, виробництва мінеральних добрив та ін. хімічної продукції. Рівне знаходиться на перетині міжнародних трас, що забезпечило агломерації логістичну спеціалізацію. Провідні заклади вищої освіти (Національний університет водного господарства та природокористування) роблять агломерацію важливим освітнім центром.

Луцька моноцентрична агломерація з ядром у м. Луцьк об'єднала територію Луцької міської територіальної громади та низку суміжних громад Луцького району. Завдяки інтенсивним зв'язкам до складу агломерації долучають ще й прикордонні райони Рівненської області, що сумарно складає понад 4300 км². За даними 2022 р. на її території проживало до 450 тис. осіб (чисельність мешканців є приблизною через активні міграційні процеси і зміну кількості внутрішньопереміщених осіб), що становить 40% від чисельності населення Волинської області. Показник густоти населення (понад 95 осіб/км²) є вищим від пересічного по області.

Економічний профіль Луцької агломерації сформували машинобудування (автомобілебудування, виробництво електротранспорту), виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції, виробництво паперу, поліграфічна діяльність, харчова і легка промисловість. Розташування на перетині транспортних шляхів і близькість до кордону із Польщею роблять агломерацію важливим логістичним вузлом. Значна кількість освітніх закладів забезпечують потреби в кваліфікованих кадрах. Історичний спадок, наявність збережених фортифікаційних об'єктів, близькість до Шацьких озер поступово змінюють місце рекреаційної складової в економіці регіону.

Тернопільська агломерація, аналогічно до попередніх, є моноцентричною системою, що сформувалась навколо обласного центру із чітким аграрно-промисловим та освітньо-адміністративним профілем. Вона охоплює м. Тернопіль та населені пункти, які економічно і соціально тяжіють до нього, і територіально складає близько 4500 км². В межах агломерації проживає понад 500 тис. осіб, причому майже половина з них (225 тис. осіб станом на 2022 р.) – мешканці обласного центру, що підтверджує його домінуючу роль. Щільність населення агломерації становить 113 осіб/км², що істотно перевищує пересічну по області (73 ос./км²).

Традиційні для Поділля сектори економіки сформували багатогалузевий економічний профіль Тернопільської агломерації, що значною мірою ґрунтується на агропромисловому комплексі, галузях харчової промисловості, спрямованої на переробку сільськогосподарської продукції (цукрова, олійно-жирова, молочна, м'ясна, кондитерська та ін.), машинобудуванні та приладобудуванні (виробництво електротехніки, світлотехніки та обладнання), легкій промисловості (текстильна і швейна) тощо. Через розташування на перетині залізничних та автомобільних шляхів, що з'єднують Схід і Захід України, Тернопільська агломерація є важливим транспортним і логістичним вузлом. Завдяки наявності кількох великих університетів Тернопіль вважається значним освітнім центром, що забезпечує потреби у висококваліфікованих кадрах.

Чернівецька моноцентрична агломерація охоплює обласний центр, прилеглі населені пункти Чернівецького і частково Дністровського районів, що територіально складає 4971 км². Чисельність населення сягає понад 700 тис. осіб, з них тільки

третина проживає в обласному центрі. Щільність населення (146 осіб/км²) є достатньо високою порівняно з іншими агломераціями.

Вигідне географічне положення (на кордоні з Румунією та Молдовою) та історичний розвиток сформували торговельно-промисловий, прикордонний, освітній, рекреаційний профіль Чернівецької агломерації. Перший чинник стимулює розвиток торгівлі та логістичних послуг. Завдяки наявності Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, що є об'єктом спадщини ЮНЕСКО, Чернівці стали потужним освітнім, культурним та туристичним осередком. Окрім того, промисловий сектор добре розвинутий в регіоні і представлений харчовою, легкою, деревообробною промисловістю. За останні десятиріччя Чернівці перетворились на центр культурно-історичного і транзитного туризму, що сприяє активному розвитку інфраструктури.

Івано-Франківська моноцентрична агломерація сформувалась навколо обласного центру і об'єднала навколо нього прилеглі села 14 приміських громад, які мають високий рівень щоденної маятникової міграції та тісні економічні зв'язки, територіально охопивши понад 3 тис. км². Орієнтовна чисельність населення – до 500 тис. осіб (половина з яких мешкає в центрі агломерації), а щільність становить 167 осіб/км², що майже вдвічі перевищує пересічний по області показник (понад 96 осіб/км²).

Економічний профіль Івано-Франківської агломерації поєднує традиційні галузі промисловості із сучасним розвитком сфери послуг та ІТ-технологій. Провідними залишаються машинобудування та металообробка (виробництво устаткування для енергетичної та нафтогазової галузей), легка (швейна і текстильна промисловість, куди активно залучаються іноземні інвестиції), деревообробна промисловість, виробництво будівельних матеріалів, харчова та ін. галузі. Вигідне розташування, розвинута транспортна інфраструктура підтримують торгівлю і логістичні операції. Близькість до туристично привабливих об'єктів Яремче та Буковелю стимулює розвиток туристичної та рекреаційної інфраструктури.

Найменшою серед західноукраїнських агломерацій є **Ужгородська**, сформована навколо обласного центру із прилеглими територіями, хоча тісні зв'язки з Мукачевим дозволяють застосовувати термін «Ужгородсько-Мукачівська агломерація». Гірський рельєф та близькість до кордону зумовлюють відносно невеликі розміри агломерації (3237 км²) та чисельність мешканців (468,9 тис. осіб). Щільність населення – 145 осіб/км² – є достатньо високою, порівняно з іншими агломераціями (Луцькою, Рівненською, Тернопільською) та перевищує пересічний (понад 98 осіб/км²) по області показник.

Економічний профіль Ужгородської агломерації зумовлений прикордонним розташуванням (поруч із Словаччиною та Угорщиною) і доступом до іноземних інвестицій, що перетворило її на важливий транспортний і логістичний вузол. Провідне місце в економіці посідає сільське господарство (овочівництво, садівництво, виноградарство), харчова промисловість, виноробство, високотехнологічне машинобудування (виробництво комплектуючих для автомобілів, електроніки тощо), використання мінеральних вод та термальних джерел для потреб рекреації. Джерелом висококваліфікованих кадрів є Ужгородський університет та інші освітні заклади. Наявні рекреаційно-туристичні ресурси, відносна безпечність Закарпатської області стимулюють активний розвиток туристичної галузі, що стає однією з провідних в агломерації.

Отже, проаналізувавши інформацію про найбільші агломерації Західноукраїнського регіону, можна виділити спільні та відмінні риси за чотирма основними

критеріями: структурою, демографією, географічним положенням та економічною спеціалізацією: усі агломерації є моноцентричними, тобто сформовані навколо одного домінуючого міста-ядра (обласного центру), яке концентрує більшість адміністративних, освітніх та економічних функцій; у структурі економіки всіх агломерацій простежується спільна тенденція: зростання ролі сфери послуг та інформаційних технологій (ІТ), що випереджають традиційну промисловість; всі агломерації розташовані на важливих транспортних коридорах, що з'єднують регіони України, а також мають вихід до міжнародних маршрутів. Відмінності агломерацій зумовлені їхнім розміром, близькістю до кордонів ЄС та історико-географічними особливостями. Вони відрізняються за масштабом (Львів – лідер), географічними зв'язками (прикордонні Ужгород, Чернівці, внутрішні Рівне й Тернопіль) і промисловим профілем, що відображає локальні ресурси та історію регіонів.

Список використаних джерел:

1. Інституційні проблеми та виклики функціонування агломерацій в Україні: наукова доповідь. ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. І. Долішнього НАН України», наук. редактор М.І. Мельник. Львів, 2025. 75 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20250031.pdf>
2. Мінсоцполітики оприлюднило статистику про кількість ВПО в Україні за областям. URL: <https://acmc.ua/minsoczpolityky-oprylyudnylo-statystyku-pro-killist-vpo-v-ukrayini-za-oblastyamy/>
3. Степаненко А.В., Омельченко А.А. (2019) Міські агломерації як форма сучасного світового процесу урбанізації. *Держава та регіони*. Серія: Економіка та підприємництво, 3(108). URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2019/3_2019/37.pdf
4. Стратегія розвитку Львівської агломерації на період до 2027 року. URL: <https://media.loda.gov.ua/docs/womnzs0r/lviv-agglomeration-dstrategy-f-1.pdf>
5. Ткач С.М., Панас Я.В. (2024) Міські агломерації в регіонах України: передумови та перспективи розвитку в умовах війни. *Світове господарство та зовнішньоекономічні відносини*. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 3(167). URL: [https://ird.gov.ua/sep/sep20243\(167\)/sep20243\(167\)_062_TkachSM,PanasYaV.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20243(167)/sep20243(167)_062_TkachSM,PanasYaV.pdf)

УДК 911.3

КЛЮЧОВІ ГЕОПОЛІТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ У ТРАКТУВАННІ ФЕНОМЕНУ СЛАБКИХ ДЕРЖАВ (НА ПРИКЛАДІ КРАЇН БАЛКАНСЬКОГО РЕГІОНУ)

Наталія ДОВГАНЬ

Кандидат географічних наук,

доцент кафедри країнознавства та туризму

Київського національного університету імені Тараса Шевченка,

м. Київ, Україна

nataliia_koroma@knu.ua

Анотація. У статті розглянуто еволюцію геополітичних підходів до інтерпретації феномену слабких держав у сучасній міжнародній системі. Проаналізовано концепції Б. Бузана, К. Холсті, А. Ракіні, А. Бумчі, Ф. Тунжича та ін., які трактують слабкість держави крізь призму внутрішньої легітимності, ефективності політичних інститутів і спроможності забезпечувати безпеку. Особливу увагу приділено розмежуванню понять «сила» (strength) і «могутність» (power), що дозволяє точніше визначити позицію держав у геополітичному

Наукове видання

**«ГЕОГРАФІЯ, КАРТОГРАФІЯ,
ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА:
ІСТОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА»**

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 150-річчю заснування Чернівецького національного університету імені
Юрія Федьковича та 35-річчю створення кафедри Географії України та регіоналістики
(м. Чернівці, 31 жовтня - 2 листопада 2025 р.)

Редакційна колегія:

*Джаман В.О., Джаман Я.В., Заблотовська Н.В., Заячук М.Д.,
Костащук В.І., Костащук І.І., Костенюк Л.В., Паланичко О.В.,
Пасічник М.Д., Ющенко Ю.С.*

Літературна редакторка

Колодій О.В.

Технічна редакторка

Кудрінська О.М.

Підписано до друку 05.12.2025. Формат 60х 84/16.

Папір офсетний. Друк цифровий.

Ум.-друк. арк. 31,1,6. Обл.-вид. арк. 33,4. Зам. 3-010п..

Видавництво та друкарня Чернівецького національного університету
58002, м. Чернівці, вул. Коцюбинського, 2

e-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №891 від 08.04.2002 р.